

Profiel

Peter De Graef

Wie? Theaterschrijver-regisseur-acteur met bijzondere neus voor mens en wetenschap

In het nieuws? Na twee jaar afwezigheid terug op de Vlaamse scène met een eigen monoloog

FOTO BOB VAN MOL

■ Peter De Graef: 'Mensen moeten zelf hun wegje hakken. Het enige wat ik kan doen, is ze uitnodigen tot een confrontatie met hun eigen natuur.'

'Ik wil mensen ergens brengen waar ze nooit eerder waren'

BRUSSEL • Zelfs mannen met het eeuwige kind in zich worden op een dag vijftig. Bij Peter De Graef ging dat zonder geknies. 'Na mijn jarenlange verslavingen is mijn leven nog altijd niet helemaal kalm, maar er ligt meer olie op de golven. Ik heb geleerd beter in mijn binnenkant te zitten.'

DOOR SARAH THEERLYNCK

Dat innerlijke leven is voor De Graef zijn inktpot. Mocht de ziel een zaak van getallen zijn geweest, dan was hij zeker wiskundige geworden. Maar de Antwerpenaar gelooft meer in intuïtie dan in wetenschappelijke objectiviteit. De boeken bij hem thuis verraden een geest die zich laat bevruchten door psychologie, filosofie en een hele hoop 'rare theorieën'.

Weg van de mainstream

Het zorgt sinds De Graef's debuut *Et voilà* (1991) voor teksten als kronkelende verhalen, waarin personages steeds vaker terecht komen in fantasierijke varianten van therapeutische sessies. Koning Egoon in *Marianne!* was een variant van ieders ego, het kind in opgroei van spel naar eigenmacht. In *Da'iss...* raakte Francis boven de wolken aan de praat met zijn beschermengel en een verdrongen geliefde. Samen vormen al die producties een eigenzinnig woordenboek van grote waarden als liefde, waarheid, eenvoud, gastvrijheid... Dat boek werd de voorbije

twee jaar wel vooral in Nederland geschreven, maar nu is De Graef terug. "Ik heb niet zo'n oranjegevoel, merkte ik. De acteurs zijn er ook anders: ze maken van elke repliek meteen een mening."

Vier jaar na *Walvismuziek* heeft De Graef voor Vlaanderen weer een monoloog geschreven die hij zelf speelt. Gevraagd naar de inhoud van *Zoals de dingen gaan*, begint de schrijver een enthousiast verhaal over een gen verantwoordelijk voor klaarkomen, een planeet waar honderd mensen met en zonder dat gen leven, over een fictieve waarheidstest en ideeën die zo diep ingesleten zijn dat iedereen meent dat ze kloppen. "Zoals het idee dat koopkracht gelijkstaat aan geluk."

De Graef: "Dat is eigenlijk maar een denklijntje over hoe de samenleving het rechtstreekse gevolg is van hoe onze hersenen werken. In de eerste plaats wil ik het publiek door zo'n goed verhaal leiden, zodat het na anderhalf uur het gevoel heeft een wonderlijke reis te hebben ondernomen. Ik wil mensen ergens brengen waar ze nog nooit eerder geweest zijn: *away from the mainstream*, naar het hier en nu van hun eigen binnenste. Mensen verliezen zich te veel in dromen over de toekomst of in de herkauwing van het verleden. Nee, wat is er echt aan de hand?"

Op het eind van *Zoals de dingen gaan* vindt het hoofdpersonage het geluk. Weet De Graef dan wat dat is, sinds hij dagelijks mediteert? "Zelfs al had ik het geluk gevonden, dan nog zou ik er niets

over kunnen zeggen. Het onvoorwaardelijke geluk zit puur alleen in jezelf, dat valt niet te exporteren. Dat probeer ik dus ook niet. Mensen moeten zelf hun wegje hakken. Het enige wat ik kan doen, is ze uitnodigen tot een confrontatie met hun eigen natuur."

Het zijn de woorden van een bezonken pas-vijftiger met een woelig verleden. De Graef is daar open over. "Ik had een rommelige jeugd, was lang verslaafd aan

RVA! Acteren vond ik een domme stiel: jezelf aanstellen op een scène, buigen terwijl mensen klappen. Maar ook dat heb ik tegen mijn veertigste geaccepteerd. Zo gaan de dingen gewoon. Je vraagt je de hele tijd af: is het dit nu? Tot je omkijkt en kunt zeggen: dat zal het dan wel zijn, zeker?"

Naar ander theater gaat De Graef evenwel niet. "Toneel is als voetbal: ik speel het liever dan ernaar te kijken. Ik zie meteen

„Zo gaan de dingen. Je vraagt je de hele tijd af: is het dit nu? Tot je omkijkt en kunt zeggen: dat zal het dan wel zijn, zeker?"

drank en drugs, heb veel pijn en onregelmatigheden gekend, ook in relaties. Maar dat ligt nu grotendeels achter mij. Ik leef graag, al doe ik voor de buitenstaander waarschijnlijk niet veel. Met de hond gaan wandelen, veel boeken lezen en langs het kanaal tegen steentjes gaan schoppen: daar geniet ik van. Mijn binnenkant is groter geworden."

What the fuck?

Ook wat theater spelen betreft heeft De Graef een lang aanvaardingsproces achter de rug. "Toen ik in 1979 begon als acteur, heb ik eerst tien jaar zitten *klóten*. Ik had me op zeker moment bijna laten omscholen tot kaai-expediteur door de

hoe het gemaakt is, dus het verrast me nog weinig. Ik verslind wel ontzettend veel films. Cinema is een medium dat sinds de jaren zestig ongelooflijk veranderd is, en het spreekt ook veel meer volk aan. Dat interesseert me. *How to tell a story?* Waar knip je? Ik hou niet van lange bogen van A tot Z, dat is saai. Mijn teksten zijn 'hak hak hak', snapshots, flashes, stapstenen waarvan toeschouwers zelf hun verhaal maken. Als het goed zit, vinden ze misschien een antwoord op steeds diezelfde vraag: *what the fuck am I doing here?*"

Tot 21 juni in Rataplan, Wijnegemstraat 27, Borgerhout (03/292.9740). In 2009 op tournee, www.peterdegraef.be